

Bæredygtigt indkøb

Muligheder og begrænsninger
Faldgrupper og eksempler

Program

- Kort om SKI
- Hvad er samfundsansvarlige indkøb?
- Muligheder for at inddrage samfundsansvar (sociale, miljø- og klimamæssige aspekter)
 - Hvilke rammer sætter udbudsdirektiverne og anden lovgivning?
 - Hvilke værktøjer og vejledninger findes?
- Hvilke udfordringer medfører dette?
- Eksempler på, hvordan andre har håndteret disse udfordringer
- Hvorledes det offentlige ved at efterspørge nye bæredygtige produkter kan sætte gang i udviklingen heraf

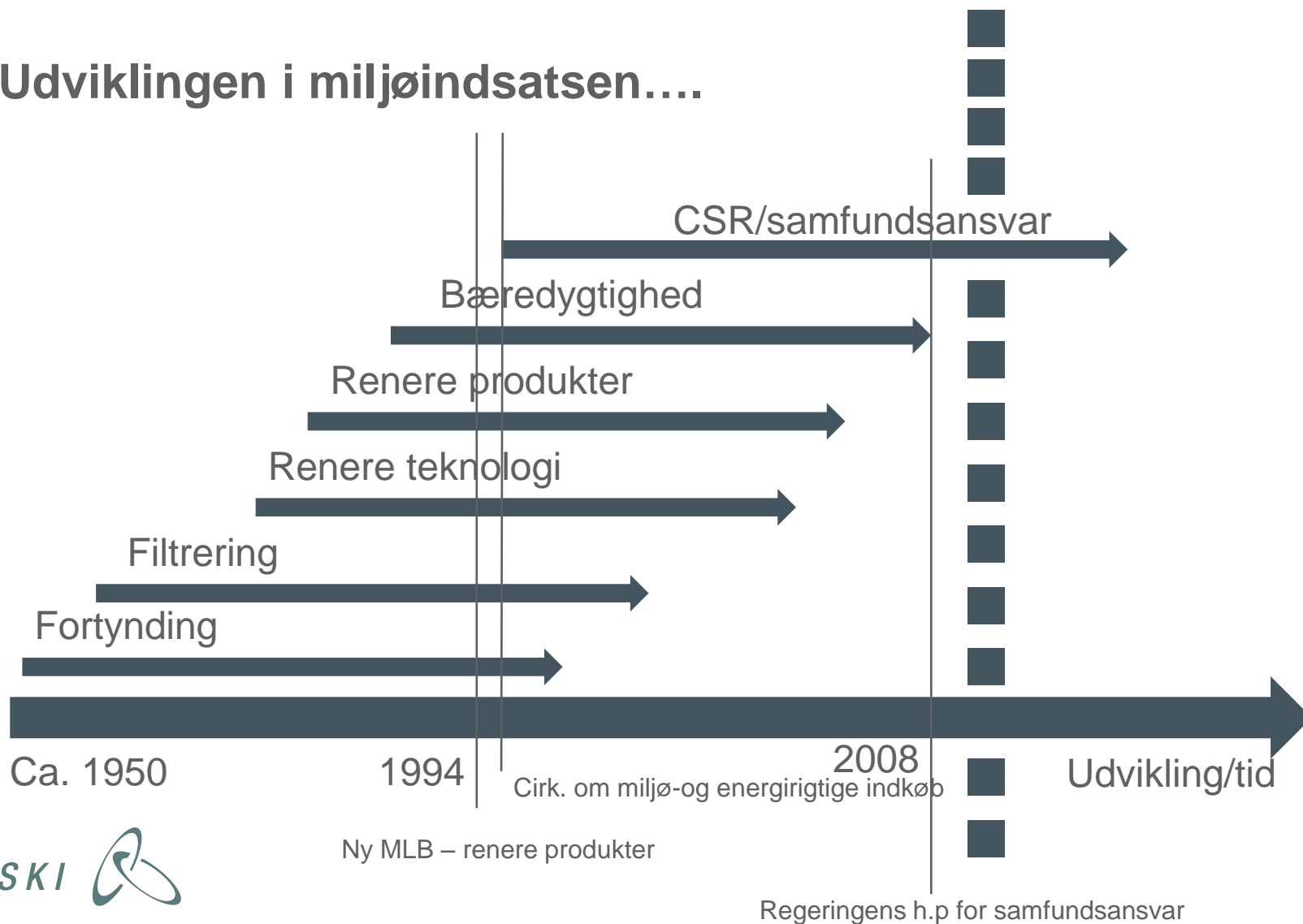
Kort præsentation af SKI A/S

- Aktieselskab ejet af Finansministeriet (55%) og Kommunernes Landsforening (45%)
- Vi understøtter effektivitet i offentligt indkøb via udbud og drift af attraktive rammeaftaler
- SKI agerer på forretningsmæssige vilkår. Overskud geninvesteres; bl.a. i nye rammeaftaler
- SKI i tal
 - 42 rammeaftaler med ca. 160 delaftaler
 - Finansieres af rabatandel, gns. 0.9%
 - Ca. 650 hovedleverandører + forhandlere
 - Omsætning på 13 mia. kr. i 2010
 - Ca. 80 medarbejdere

SKI's , Zeppelinerhallen på Islands Brygge

Udviklingen i miljøindsatsen....

Kinesisk dødsgranit

Skive - gågader og torve

Viborg - 'Gravene' og
torveområder

Sønderborg - Nørrebro Plads

Vejle - Vestergade

Århus - flere steder

København - flere steder

Odense - flere steder

Herning - flere steder

Fredericia - havne

Søndersø - bym

Aalborg - flere steder

Ribe - Ribe Rådhus

Holstebro – Bjerringbro

Frederikshavn – gågaden

Kalundborg – Klosterparkvej

foran Kaalund kloster

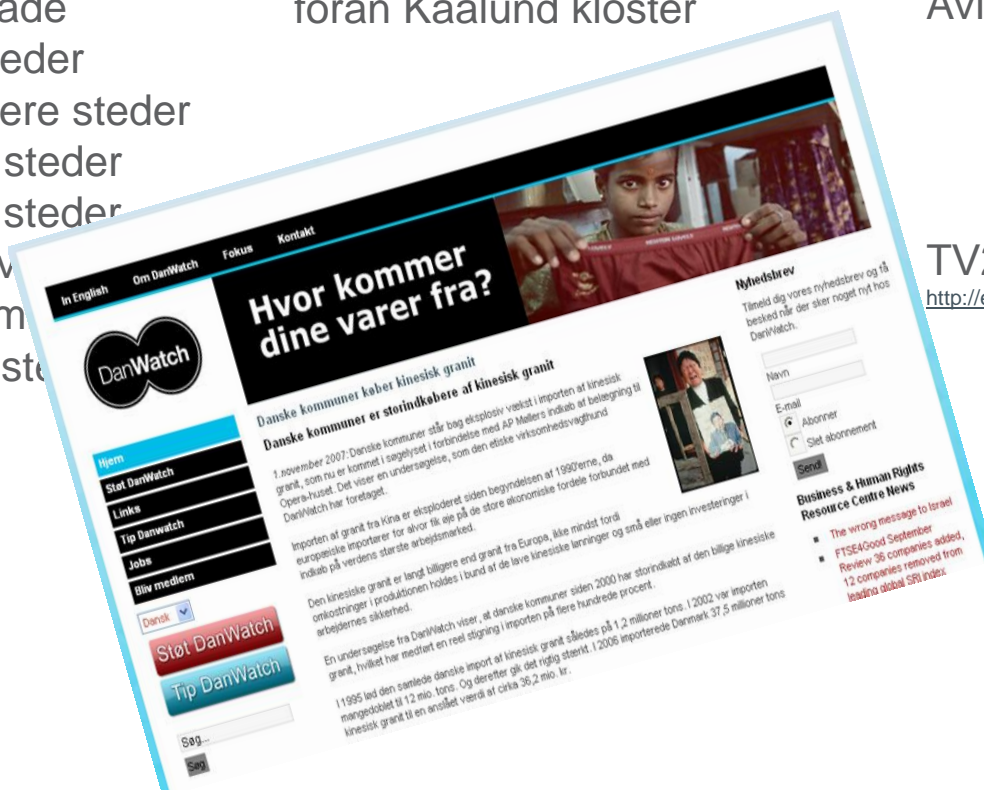
Kilder

Danwatch.dk

Avisen.dk

TV2's film om kinesisk granit:

<http://ekstrabladet.tv/nyheder/inland/article284583.ece>

Hvad er bæredygtige/samfundsansvarlige indkøb?

Rådet for Samfundsansvar definerer det således:

Virksomheden viser samfundsansvar og skaber værdi for både virksomhed og samfund ved i dialog med sine interessenter at håndtere sociale, miljømæssige og etiske udfordringer i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper for samfundsansvar.

EU kommissionens definerer grønne indkøb således:

A process whereby public authorities seek to procure goods, services and works with a reduced environmental impact throughout their life cycle when compared to goods, services and works with the same primary function that would otherwise be procured.

Hvad er bæredygtige/samfundsansvarlige indkøb? – 2

Det er regeringens mål

- at sikre, at fællesstatslige indkøbsaftaler fremover systematisk inddrager hensynet til samfundsansvar som formuleret i de konventioner, der ligger til grund for principperne i FN's Global Compact
- at sikre, at alle indkøbere i staten har adgang til vejledning om inddragelse af samfundsansvar
- gå i dialog med kommuner og regioner om, hvordan erfaringerne med inddragelse af samfundsansvar kan bredes ud på deres område
- at gøre det lovpligtigt for statslige aktieselskaber mv. at rapportere om samfunds-ansvar i ledelsesberetningen i deres årsrapport

Samfundsansvar

Regeringens
handlingsplan for
samfundsansvar

[http://www.samfundsansvar.dk/sw49284.a
sp](http://www.samfundsansvar.dk/sw49284.asp)

De 10 principper i Global Compact

Menneskerettigheder

1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder; og
2. sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.

Arbejdstagerrettigheder

3. *Virksomheden bør* opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling;
4. støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde;
5. støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde; og
6. afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold.

Miljø

7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer;
8. tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed; og
9. opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.

Anti-korruption

10. Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse

UN Global Compact

UN Global Compact

<http://www.unglobalcompact.org/>

UN Global Compact - dansk

<http://www.unglobalcompact.org/Languages/Danish/index.html>

Muligheder for at inddrage samfundsansvar i indkøb - lovgivningsmæssige rammer

Udbudsreglerne

Bekendtgørelse om fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter.

BEK nr. 937 af 16/09/2004 - www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=26719

Vejledninger fra EU Kommissionen

- **Sociale hensyn ved indkøb** - En vejledning i mulighederne for at tage sociale hensyn ved offentlige indkøb

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=978&furtherNews=yes>

- **Grønne indkøb!** - En håndbog om varetagelse af miljøhensyn i forbindelse med offentlige indkøb

http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm

Muligheder for at inddrage samfundsansvar i indkøb - lovgivningsmæssige rammer

- **Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse**

I § 6 i Miljøbeskyttelsesloven står der, at offentlige myndigheder skal virke for lovens formål ved anlæg og drift af offentlige virksomheder samt ved indkøb og forbrug.

- **Bekendtgørelse om miljøbevidste indkøb af køretøjer til vejtransport**

Alle, der er omfattet af pligten til at følge reglerne i udbudsdirektiverne, samt visse operatører, der udfører offentlig trafikbetjening, er iflg. direktivet forpligtiget til at lade en vurdering af køretøjets miljøeffekter og energiforbrug i hele køretøjets levetid indgå i indkøbsbeslutningen.

BEK nr. 1394 af 14/12/2010 -<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=134614>

- **Aftale mellem Danske Regioner og klima- og energiministeren om realiseringen af energibesparelser i regionerne.** Aftalen blev indgået 13. januar 2009

<http://www.ens.dk/da-DK/ForbrugOgBesparelser/denoffentligesektor/Regionerogkommuner/Sider/Forside.aspx>

Muligheder og begrænsninger for at inddrage samfundsansvar I EU udbud

- Offentliggørelse
- Udformning af kravspecifikationer (miljø)
- Eventuel udelukkelse af virksomheder
- Udvælgelse af tilbudsgivere (miljø)
- Vurdering af tilbud og tildeling af ordre (miljø)
- Kontraktudformning (samfundsansvar/CSR)

Definition af kontraktens genstand og de tekniske specifikationer

Det er muligt at stille krav om:

- Højere miljøpræstation end den, der er fastlagt lovgivning eller i standarder
 - Brug af bestemte produktionsprocesser
 - Brug af bestemt materialer
 - Miljøpræstation svarende til miljømærker (men ikke om at produkterne skal have en licens til et givent mærke)
- Der skelnes i direktivet mellem tekniske standarder og præstationsbaserede krav.

Udvælgelseskriterier

Krav til tilbudsgivers (miljømæssige) tekniske kapacitet

- Skal relateres direkte til kontraktens udførelse – det er tilbudsgivers evne til at udføre kontrakten, der skal vurderes
- Der kan i relevante tilfælde stilles krav om miljøstyringssystemer
 - Relevante tilfælde er bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter, hvor der er brug for at forebygge eventuelle miljøødelæggelser, der kan opstå under kontraktens udførelse.

Tildelingskriterier

Tildelingskriterier skal:

- Have til formål at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud
- Være forbundet med kontraktgenstanden
- Ikke åbne mulighed for ubegrænset valgfrihed
- Oplyses på forhånd
- Overholde Traktatens princip om ikke-diskrimination

Kontraktvilkår om samfundsansvar

- Der kan udformes særlige kontraktvilkår, der har til formål at beskytte miljø og mennesker under kontaktens efterfølgende gennemførelse
- Det kan fx. stilles krav om at tilbudsgiver ved leverancer på aftalen overholder ILO's kernekonventioner eller UN Global Compacts 10 principper om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrruption
- Ved udbud af tjenesteydelseskontakter og byggeanlægskontrakter (der kun kan udføres i Danmark) kan der fastsættes sociale klausuler om integration og fastholdelse af medarbejder på særlige vilkår (det rummelige arbejdsmarked)

Hvilke udfordringer giver dette?

- Pris
 - Fokus på anskaffelsespris frem for totalomkostninger
- **Viden**
 - Om værdi af bæredygtige indkøb? For miljø, samfund og økonomi!
 - Hvilke krav skal man stille?
 - Hvordan skal tilbuddene vurderes?
 - Hvordan sikrer man at kravene overholdes
- Manglende ledelsesmæssig opbakning
 - Hænger (formentlig) sammen med de to foregående

Værktøjer og vejledninger – hvor der kan hentes hjælp til miljømæssige krav og kriterier

- Miljøstyrelsens miljøvejledninger
 - www.miljoevejledninger.dk
- EU Kommissionens vejledninger til grønne indkøb
 - http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm
- Miljømærker (blomsten og Svanen)
 - www.ecolabel.dk
- Elsparefondens indkøbsvejledning
 - www.elsparefonden.dk/publikationer/vejledninger
- Center for grøn transport
 - www.fstyr.dk/grontransport.aspx
- De svenske miljøvejledninger
 - www.msr.se

Blomsten og Svanen

Værktøjer og vejledninger til etiske indkøb

- CSR-kompasset (se næste slide)

www.csr-kompassen.se

- Guide til etiske indkøb

[www.dieh.dk/dyn/resources/News_Content/file/4/64/1305115438/etiske
offentligeindkoeb.pdf](http://www.dieh.dk/dyn/resources/News_Content/file/4/64/1305115438/etiske_offentligeindkoeb.pdf)

Socialt ansvarstagande i offentlig sektor

Upphandlingsprocessen

Goda exempel

Verktyg och mallar

Ställ sociala krav i offentlig upphandling

Få hjälp med att ställa sociala krav i offentlig upphandling.

CSR-kompassen riktar sig till dig som offentlig upphandlare som vill ställa sociala krav i leverantörskedjan för de varor och tjänster som din upphandlande myndighet köper in. Verktøget innehåller goda råd, fallstudier, mallar, nyttiga länkar o.s.v.

FÅ INSPIRATION GENOM ANDRAS ERFARENHETER

Hur har andra organiserat sitt arbete med sociala krav i upphandling? Vilka erfarenheter finns det kring uppföljningsarbetet och förbättringar?

Läs mer [här](#).

VERKTYG OCH MALLAR

Få hjälp med att ställa krav och följa upp dessa i leverantörskedjan. Läs mer [här](#).

CSR-ordninger

- **Social Accountability International SA8000** - www.sa-intl.org
Fokuserer på medarbejder- og arbejdsforhold i virksomheden og hos dens leverandører. Med en SA8000-certificering kan virksomheden dokumentere, at både egne og underleverandørers medarbejdere har ordentlige vilkår.
- **ISO 26000 Social Responsibility** www.iso26000.org
Målet med ISO 26000 vejledningen er at opfordre alle typer af organisationer til frivilligt at arbejde med socialt ansvar, og vejlede organisationer indenfor koncepter, definitioner og evalueringsmetoder på området
- **Global Reporting Initiative (GRI)** - www.globalreporting.org/Home
GRI skitserer principper og indikatorer, som virksomheder og organisationer kan bruge til at rapportere op imod for at vurdere deres økonomiske, miljømæssige og sociale præstationer
- **UN Global Compact**
FN's principper for samfundsansvar baseret på anerkendte internationale konventioner, der dækker over sociale, miljømæssige og etiske forhold
- **Katalog over CSR værktøjer**
<http://www.samfundsansvar.dk/graphics/publikationer/CSR/Katalog-over-CSR-vaerktoejer.pdf>

Eksempler på kommuner og en region der arbejder med etik i indkøb

	CSR vilkår i kontakten	DIEH	Fairtrade	Sager i pressen
Helsingør	Helsingør kommune lægger vægt på at stille relevante CSR-krav til virksomhederne vedr. socialt ansvar, herunder brug af børnearbejde, beskæftigelse på særlige vilkår m.v.			Granit
Frederiksberg	Leverandørerne skal overholde grundlæggende etiske retningslinjer herunder arbejdstagerrettigheder, bekæmpelse af børnearbejde m.v. - de vil endvidere arbejde på at udvikle redskaber for hvordan man følger op	X	X	Granit
Aalborg	varer og tjenesteydelser skal opfylde minimumskrav til arbejds løn, arbejdsforhold, arbejdsmiljø, miljø, klima, demokrati og social ansvarlighed.			Granit
Gladsaxe	Leverandører og deres underleverandører skal efterleve de internationale konventioner, som Danmark har tiltrådt og respektere grundlæggende menneskerettigheder, herunder lever op til FN's Menneskerettighedserklæring og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.			G4S
Regionsjælland	Indkøbspolitikken realiseres med respekt for nationale og internationale love og regler vedrørende menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupition, det vil sige: FN's deklaration om menneskerettigheder - ILO's deklaration om arbejdstagerrettigheder - Rio deklarationen om miljø og udvikling - FN's konvention mod korrupition			

Meddelelse om grønne indkøb fra EU

Meddelelse: 'Public procurement for a better environment' Væsentligste indhold

50% målsætning for grønne indkøb – en frivillig politisk målsætning

Fælles kriterier for ti produktområder

- Byggeri
- Fødevarer og catering
- Transport
- Elektricitet
- IT-udstyr
- Beklædning
- Papir og trykkeri
- Møbler
- Rengøring
- Haveartikler og gartnerydelse

Core criterias
(minimumskrav)

Comprehensive criterias
(tildelingskriterier)

Status for grønne indkøb

- Hvor er vi nu?

Gennemsnitligt niveau for grønne indkøb inden for de 10 produktgrupper vurderet ud fra antallet af kontrakter 43%

- Og hængerne i Danmark er

- Fødevarer
- Transport
- Byggeri

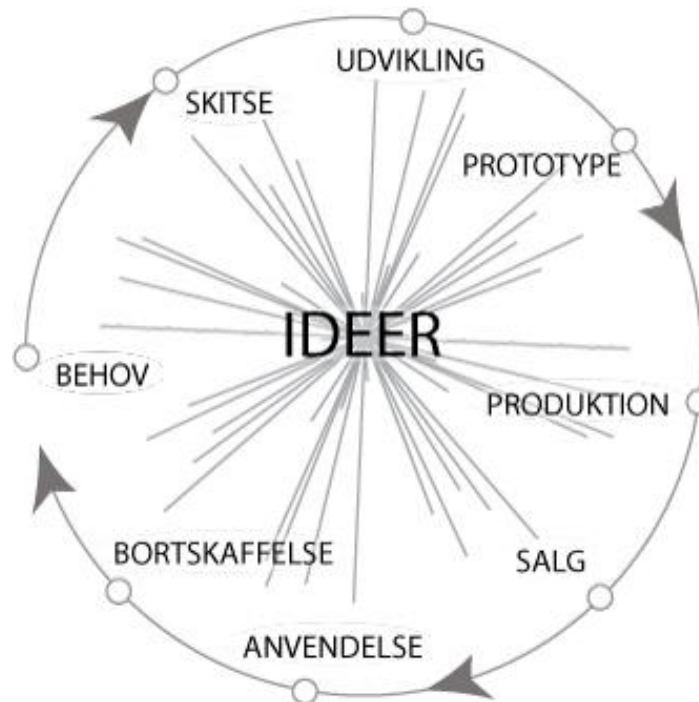
Kilde: PWC: 'Statistical information on Green Public Procurement', January 2009

Offentlig efterspørgsel....

Kan det offentlige ved at efterspørge nye bæredygtige produkter sætte gang i udviklingen heraf?

170.000.000.000

Innovationscirklen

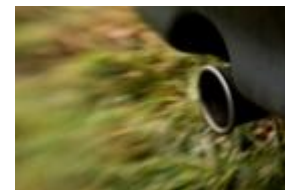
Danske successhistorier

Alternativ til ftalater

CO2-baseret
køling

Renere luft i køretøjer

Nye teknologier, der venter på markedsgennembrud...

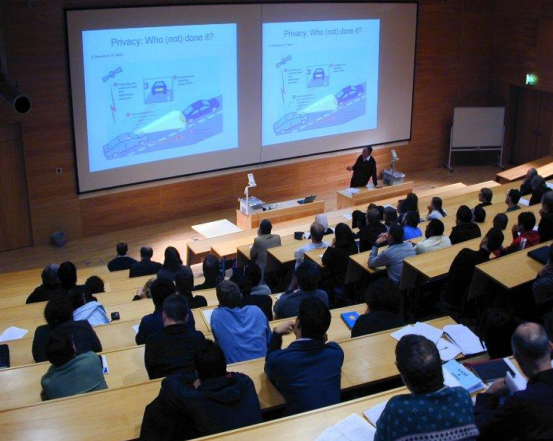
Pumper forbruger 10% af verdens elektricitet

Ved at vælge de mindste el-forbrugende hjælper vi både klimaet og økonomien OG fremmer markedet for bæredygtige produkter

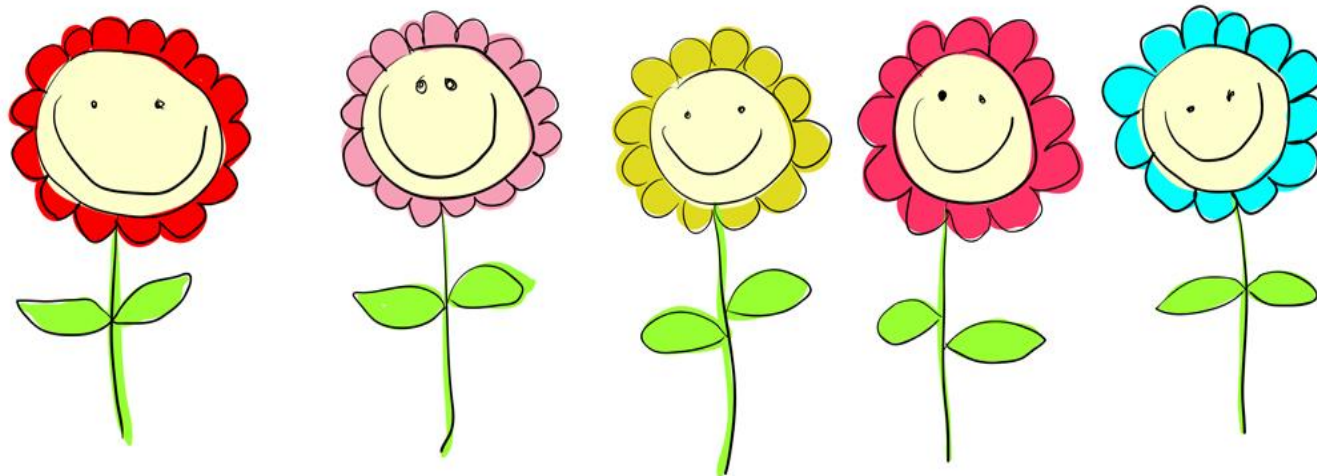

Bæredygtige indkøb

- i et strategisk og økonomisk perspektiv

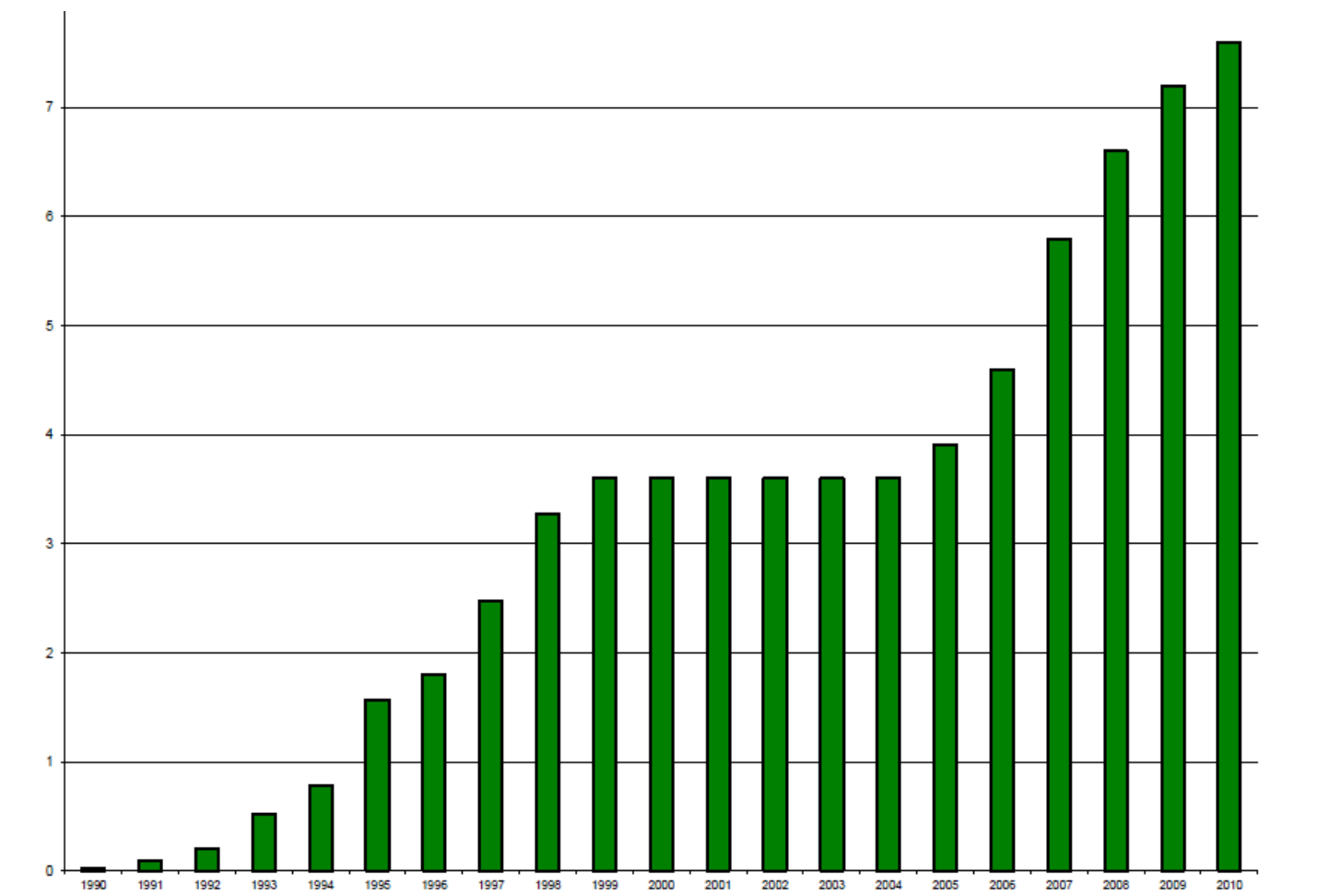

Spørgsmål? – kontakt SKI...

Rikke Dreyer, Chefkonsulent for miljø- og energirådgivning rd@ski.dk, M: 20 91 18 58
Maria Pagel Frey, konsulent for sociale og etiske forhold mpc@ski.dk M: 51 40 81 10

Udviklingen i den økologiske markedsandel 1990 – 2010

Fairtrade salgsrekord i 2010

- I 2010 steg salget af fairtrade produkter med 15% og detailomsætningen rundede den halve milliard. Desuden kom der 300 nye fairtradevarer på hylderne
- I 2009 steg salget af fairtrade produkter med 7%

Kilde: Fairtrade

Virksomheder oplever større efterspørgsel på FSC

- FSC Danmark har endnu engang gennemført en tilfredshedsundersøgelse blandt danske virksomheder, der arbejder med FSC. En af de mest interessante tendenser er, at 53 % af de adspurgte virksomheder har oplevet en stigende efterspørgsel på FSC-certificerede produkter det seneste år.
-
- Adspurgt om grundene til at blive certificeret svarer 56 %, at efterspørgsel har fået dem til at gå FSC-vejen. KVIK er blandt virksomhederne, som har valgt at satse på FSC-mærket. *”Vi oplever en stigende efterspørgsel fra kunderne på bæredygtige alternativer, når der handles køkken, bad eller garderobe, og jeg er ikke i tvivl om, at FSC produkter om få år vil være lige så almindelige på hylderne i køkkenbutikkerne, som fx økologiske varer er det i supermarkederne i dag”*, siger Andrew Long fra Kvik A/S, som i første omgang kan tilbyde danskerne FSC-certificerede bordplader.
- At efterspørgslen er stigende giver god mening set i lyset af, at rigtig mange danskere nu kender FSC-mærket. En undersøgelse foretaget i december 2010 for FSC Danmark af Epinion viser, at 51 % af den danske befolkning over 18 år har kendskab til FSC-mærket.

Miljømærker Blomsten og Svanen

- Siden 1998 er antallet af Blomst- eller Svanemærkede varer på markedet steget fra 1.000 til i dag 4921.
- Udviklingen for de seneste tre år ser således ud:
 - **2007:** 3.400
 - **2008:** 4271
 - **2009:** 4921

Kilde: www.csr.dk (artikel 10. juni 2010)